

Alina Mioara COBUZ-BĂGNARU

**ARBITRAJUL AD-HOC
CONFORM REGULILOR
COMISIEI NAȚIUNILOR UNITE
PENTRU DREPTUL
COMERCIAL INTERNAȚIONAL**

Universul Juridic

București

-2010-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2010, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

COBUZ-BĂGNARU, ALINA MIOARA

Arbitrajul ad-hoc conform regulilor Comisiei Națiunilor

Unite pentru Dreptul Comercial Internațional / Alina Mioara

Cobuz-Băgnaru. - București : Universul Juridic, 2010

Bibliogr.

ISBN 978-973-127-336-5

796.072.4

REDACTIE:

tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.665**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL

telefon: **021.314.93.15; 0733.673.555**

DISTRIBUȚIE:

tel./fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

COMENZI ON-LINE,

CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

LISTĂ DE ABREVIERI

AA 1996	– Arbitration Act 1996 – Legea britanică privind arbitrajul din 1996
AAA	– Asociația Americană de Arbitraj
ADR	– Alternative Dispute Resolution – Metode alternative de soluționare a conflictelor
alin.	– alineat
art.	– articol
BANI	– Badan Arbitrase Nasional Indonesia (Legea indoneziană asupra arbitrajului)
C. civ.	– Codul civil
C. pr. civ.	– Codul de procedură civilă
CAB	– Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României
CCI/ICC	– Camera de Comerț Internațională din Paris
CIETAC	– China International Economic Trade Arbitration Commission – Camera de arbitraj comercial internațional a Chinei
CIRDI	– Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor privind Investițiile între un stat și naționalii unui alt stat
Ed.	– Editura
ICSID	– Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor cu privire la Investiții
LCIA	– The London Court of International Arbitration – Curtea de Arbitraj Internațional din Londra
NCPC	– modelul Codului de procedură civilă francez
Nr.	– număr
OMPI	– Unitatea administrativă a Biroului internațional al Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale
p.	– pagina

PCA/CPA	– Curtea permanentă de arbitraj – Haga
RDC	– Revista de Drept Comercial
RPA	– CAB – Regulile de procedură arbitrală ale CAB
TA	– tribunalul arbitral
UNCITRAL	– Comisia Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional
vol.	– volum

CUVÂNT ÎNAINTE

Lucrarea abordează un subiect deosebit de interesant și captivant, respectiv arbitrajul ad-hoc conform regulilor Comisiei Națiunilor Unite în dreptul comerțului internațional, cu numeroase implicații teoretice și cu o vastă aplicabilitate practică.

Fundamentarea teoretică a subiectului ales constă în necesitatea clarificării, prin prisma unei analize de drept intern, dar și de drept comparat, a numeroaselor aspecte juridice pe care acest subiect le ridică, ca urmare a existenței în materie a unei legislații bogate și variate, precum și a unei jurisprudențe complexe, care oferă un vast câmp de analiză și impune efectuarea unor permanente corelări și sistematizări.

Importanța teoretică a lucrării este întărită de faptul că ea are caracter monografic, în sensul că subiectul său nu a făcut până în prezent obiectul unei lucrări științifice speciale, acesta fiind acoperit, cel puțin în dreptul român, numai prin unele analize de sinteză în tratate de specialitate, care nu ating însă decât aspecte restrânse ale acestui subiect.

Din punct de vedere practic, importanța subiectului ales constă în faptul că el cunoaște o largă aplicare în jurisprudență, fiind vorba de o materie care privește o instituție fundamentală a dreptului internațional privat, și anume, cea a arbitrajului.

În contextul integrării României în Uniunea Europeană, precum și al extinderii permanente a relațiilor sale cu alte state, nu numai la nivel public (interguvernamental), dar și la cel privat (inclusiv, desigur, al Comisiei Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional), subiectul lucrării de față prezintă un interes complex și prin prisma imperativului economic al arbitrajului.

Studiind o bogată literatură de specialitate română și străină, precum și practica în materie, autoarea a reușit să elaboreze o lucrare de cercetare științifică care îndeplinește exigențele legate de originalitate, interdisciplinaritate și internaționalitate.

Demersul științific impresionează atât prin consistența ideilor exprimate, cât și prin stilul și forma de prezentare a acestora.

Astfel, lucrarea este corect sistematizată, fiind structurată în mod optim pentru a acoperi subiectul tratat. Ceea ce este deosebit la lucrare este caracterul metodic prin care autoarea transpune experiența în practică la elementele teoretice ale temei, parcurgând un curs logic al abordării temei, de la importanța arbitrajului, ca o alternativă la justiția statală, până la momentul final al punerii în executare a unei sentințe arbitrale. Astfel, autoarea tratează pe rând următoarele aspecte:

Capitolul I tratează apariția și evoluția arbitrajului în România, importanța arbitrajului ca un mod alternativ de soluționare a disputelor, principiile fundamentale care guvernează procedura arbitrală (cum ar fi principiul flexibilității procedurii arbitrale, principiul confidențialității, principiul respectării bunei-credințe și cooperării între părți în arbitraj etc.) și, nu în ultimul rând, stabilirea genurilor de litigii care pot fi arbitrabile.

În Capitolul II, autoarea prezintă în mod comparativ cele două forme de arbitraj, respectiv arbitrajul ad-hoc și cel instituționalizat, evidențiind atât asemănările, cât mai cu seamă deosebirile dintre acestea. Totodată, remarcăm faptul că, doamna Cobuz nu se îndepărtează de la titlul lucrării, prezentând în acest capitol istoricul arbitrajului ad-hoc, conform regulilor UNCITRAL. În dorința de a sublinia în mod convingător rolul arbitrajului ad-hoc, se întreprinde o comparație a acestuia cu alte metode de soluționare a litigiilor, respectiv medierea și concilierea.

Este interesant de subliniat că, datorită experienței sale practice de mediator, autoarea acordă un spațiu larg noțiunii de mediere și rolului acesteia, ca alternativă la justiția statală.

Capitolul III analizează arbitrajul din perspectiva naturii sale juridice, a caracterului comercial și arbitrabil, precum și al caracterului intern și internațional. Fără existența clauzei de arbitraj, arbitrajul nu ar fi însă posibil; prin urmare, autoarea explică condițiile de validitate ale convenției arbitrale și abundă cu latura practică, așa cum am menționat anterior, oferind elemente de drept comparat, cu legea franceză, germană, grecească, rusească, letoniană. Lucrarea oferă și câteva formulări ale clauzelor de arbitraj propuse de dife-

ritele Curții de Arbitraj (CAB – București, CAB – Timișoara, ICC Paris, American Arbitration Association), fără însă a omite diferențierile din cadrul clauzelor de arbitraj, cum ar fi clauzele patologice, clauzele în alb, clauzele combinate.

Prezența elementelor de drept comparat sporește valoarea științifică a lucrării, autoarea demonstrând prin aceasta că stăpânește problematica analizată.

În Capitolul IV este prezentat modul în care se constituie Tribunalul Arbitral și Statutul Arbitrilor conform Regulilor Uncitral, sunt definite noțiunile de recuzare, abținere, revocare și renunțare a arbitrilor la însărcinare, dar și prerogativele și răspunderea arbitrilor, fără a omite noțiunile de imparțialitate și independență a arbitrilor. Cum lucrarea abordează arbitrajul ad-hoc conform Regulilor Uncitral, nu putea fi omis rolul terțului organizator al arbitrajului Uncitral ca autoritate de nominare.

Capitolul V își propune, într-un mod detaliat, să facă o prezentare complexă a procedurii arbitrale, începând cu cererea de arbitraj, întâmpinarea și cererea reconvențională, locul și limba arbitrajului, termenele în procesul de arbitraj, coparticiparea procesuală, ședința arbitrală și participarea părților la judecată prin arbitraj, administrarea probelor, rolul probelor și audierilor, tipologia măsurilor provizorii sau conservatorii, abundând cu elemente de drept comparat, făcând trimitere la spețe concrete. Rolul experților este de asemenea foarte bine subliniat, folosindu-se elemente de drept comparat (drept englez, francez), făcându-se trimitere la spețe concrete. Nu în ultimul rând, în cadrul acestui capitol este consacrat un subcapitol arbitrajului organizat de Curtea de Arbitraj a Camerei Internaționale din Paris – CCI, precum și un alt sub-capitol Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor privind Investițiile între un stat și naționalii unui alt stat – CIRDI.

Capitolul VI tratează forma și efectele sentinței arbitrale, sentințele prin acord, recunoașterea și executarea silită a hotărârilor arbitrale străine ca parte finală a procedurii de arbitraj. Nu este omisă din cadrul acestui capitol problema costurilor de arbitraj. Singura cale de atac a sentinței arbitrale este acțiunea în anulare pe care autorul o prezintă în finalul acestui capitol.

Capitolul VII al lucrării subliniază noutățile din domeniul Uncitral. În cadrul aceluiași capitol autoarea propune, *de lege ferenda*, ca modalitate de soluționare foarte rapidă a litigiilor, calea arbitrajului on-line.

Sunt aduse ca elemente de noutate noțiuni ca: Cybercourt (Curtea cibernetică), cibersentița, ciberspațiul, site-ul cauzei, dar sunt ilustrate convingător și diferite regulamente aplicabile în domeniu, cum ar fi: Regulamentele de arbitraj on-line, Regulile AAA de Arbitraj On-line, Regulile ICANN pentru soluționarea disputelor și altele. Acest capitol prezintă o reală importanță pentru practica și jurisprudența în domeniu, neexistând până la acest moment o analiză atât de complexă și detaliată în publicațiile românești.

Ultimul capitol, Capitolul VIII, deși modest numit de autoare Index de Termeni Juridici folosiți în arbitraj, este mult mai mult decât atât, fiind posibil să fie o publicație de sine stătătoare, întrucât conține aproximativ 100 de termeni juridici utilizați în arbitraj. Autoarea își propune să dea definiții acestor termeni din perspectiva experienței practice, cu exemple concrete de cazuri și elemente de drept comparat.

Ca apreciere generală, de fond, remarcăm faptul că lucrarea tratează o problemă extrem de vastă, autoarea intrând nu numai în miezul, dar și în aspectele colaterale ale temei tratate, ceea ce este de natură a conferi lucrării un caracter exhaustiv, și în acest fel, o valoare științifică sporită. Aprecierea pe care o facem se bazează pe faptul că autoarea procedează la analiza nu numai a izvoarelor de drept specifice materiei tratate (este vorba de actele normative de drept internațional privat și public), dar și a celor aparținând unor ramuri tangente, precum dreptul comerțului internațional, dreptul civil și procesual civil. În ceea ce privește aspectele de dreptul comerțului internațional, în legătură cu tema tratată, remarcăm în mod deosebit judiciozitatea analizei privind convențiile internaționale aplicabile în materie de arbitraj, privind Legea Model Uncitral și Regulile de Arbitraj.

Acest mod de abordare a tematicii, a arbitrajului ad-hoc sub Regulament Uncitral, dă lucrării caracterul unui studiu interdisci-

plinar, de drept substanțial, ceea ce duce la creșterea importanței sale științifice și scoate în evidență calitățile autoarei de analist competent al unei palete largi de probleme juridice.

Valoarea doctrinară – dar și practică – a lucrării reiese, așa cum am arătat, din analiza competentă pe care autoarea o face cu privire la izvoarele de drept internațional privat, în cadrul cărora un loc preponderent îl ocupă, așa cum este firesc, Legea Model Uncitral, Convenția de la New York din 1958 și nu numai.

Apreciabile în mod deosebit sunt și trimiterile corecte și fundamentate teoretic pe care autoarea le face la unele legislații străine, precum cea engleză, franceză, sau la cea germană, olandeză, italiană și americană.

Rămânând la aprecierile de fond, constatăm că analiza este corectă, neprezentând erori juridice, de terminologie sau de documentare. Remarcăm, în special, faptul că, deși instituțiile juridice tratate sunt extrem de variate, terminologia folosită este unitară, ceea ce este de natură a facilita accesibilitatea acestei lucrări pentru orice cititor, chiar și pentru cel mai puțin avizat în problemă.

De asemenea, în privința conținutului, remarcăm faptul că autoarea face referiri, în unele cazuri, la aspectele ținând de domeniul istoriei dreptului, desigur în cadrul subiectului tratat, ceea ce conferă lucrării caracterul unui studiu complex.

Departate de a se reduce la o simplă reproducere a textelor din diferitele izvoare de drept studiate sau din doctrina consultată, autoarea se remarcă prin curaj în analiza reglementărilor legale tratate, expunându-și punctul personal de vedere cu privire la implicațiile juridice ale acestora, ori de câte ori consideră necesar; ca de pildă, încercarea sa de definire a conceptelor, termenilor și a noțiunilor de bază folosiți în arbitraj.

De asemenea, remarcăm faptul că de cele mai multe ori, atunci când trece în revistă diferitele opinii doctrinare exprimate în materie, autoarea își expune și propriul său punct de vedere (aderând sau nu la opiniile deja existente), și face acest lucru cu argumente pertinente, care denotă o bună stăpânire a problematicii juridice tratate. Soluțiile proprii propuse de autoare problemelor controversate pe care le analizează sunt, după părerea noastră, corecte.

În elaborarea lucrării, autoarea folosește, așa după cum rezultă din notele de subsol și din lista foarte bogată de bibliografie atașată lucrării, mai ales bibliografie juridică străină (în special engleză, franceză, belgiană, americană), așa cum este firesc pentru tema aleasă, dar trece în revistă și lucrări din dreptul românesc.

Remarcăm însă foarte buna integrare a tuturor surselor bibliografice citate, mai vechi și mai noi, în contextul general al lucrării, care, așa cum am mai spus, are o notă unitară.

În același context al documentării științifice, remarcăm faptul că autoarea a studiat și comentat cu competență mai multe decizii din practica diferitelor Curți de arbitraj din țară. Totodată, este semnificativă analiza aspectelor pertinente din practica judiciară străină.

Analiza jurisprudenței românești și străine realizată în cadrul lucrării este de natură a-i conferi acesteia și un pronunțat caracter practic.

Lucrarea nu suferă nici din perspectiva concluziilor generale finale care sintetizează și dezvoltă necesități *de lege ferenda* (și mai ales cele originale, cum ar fi definirea conceptelor din arbitraj în general).

Lucrarea prezintă un stil clar, accesibil cititorului, ceea ce este de natură a facilita înțelegerea problematicii de fond și de a conferi lucrării o reală valoare științifică. Limbajul juridic și comun folosit este elevat, denotând un nivel intelectual al autoarei.

În concluzie, într-o analiză generală, precum și analitică a lucrării, considerăm că aceasta se ridică la un bun nivel științific și are o valoare teoretică intrinsecă, dată de analiza sistematică a izvoarelor dreptului românesc și străin în domeniul supus analizei, dar și o valoare aplicativă, pentru juriștii români interesați în studierea problematicii foarte bogate și variate a temei.

Prof. Univ. Dr.
Smaranda Angheni

CAPITOLUL I.1

APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA ARBITRAJULUI ÎN ROMÂNIA

I.1.1. Arbitrajul Privat în cadrul Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României¹

Reglementarea procedurală a arbitrajului privat se face în Cartea a IV-a a Codului de procedură civilă, prin modificările ce i s-au adus prin Legea nr. 59/1993.

Referindu-se la caracteristicile pe care trebuie să le îndeplinească o curte de arbitraj, prof. Ion Băcanu enumeră următoarele condiții:

- să aibă în obiectul său de activitate organizarea arbitrajului privat voluntar, prestând sau fiind aptă să presteze un ansamblu de „servicii arbitrale”, care să faciliteze și să monitorizeze arbitrajul spre a se finaliza printr-o hotărâre definitivă și obligatorie pentru părți, susceptibilă de executare silită;
- să aibă o structură organizatorică prestabilită cu activitate continuă sau virtual continuă, cu o conducere proprie și personal care să asigure secretariatul arbitrajului, o bază materială corespunzătoare;
- să dispună de un corp de arbitri, selectați pe anumite criterii, dintre care părțile să aibă facultatea de a alege arbitrii sau dintre care instituția de arbitraj să-i nominalizeze, în condițiile convenției arbitrale și ale regulamentelor aplicabile;

¹ Pentru ușurința expunerii am folosit forma prescurtată de CAB prin care se desemnează în literatura de specialitate Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă camera de Comerț și Industrie a României.

- să se autoreglementsze, adică să aibă un regulament propriu de organizare și funcționare, precum și reguli de procedură arbitrală.

În cadrul legislației în vigoare, instituții permanente de arbitraj sunt CAB¹ și Comisiile de Arbitraj de pe lângă Camerele de Comerț Județene.

O trăsătură caracteristică ce se înscrie în evoluția arbitrajului privat, mai ales în domeniul comerțului internațional, o constituie preferința acordată de comercianți arbitrajului instituțional față de *arbitrajul ad-hoc*, preferință ce a determinat o dezvoltare considerabilă a instituțiilor de arbitraj cu caracter permanent, înființate de Camere de Comerț²,

¹ Curtea de Arbitraj Comercial Intern și Internațional de pe lângă Camera de Comerț de Industrie Mureș, care soluționează litigiile dintre agenții economici care nu au reușit să le rezolve pe cale amiabilă, până în prezent nu au nicio hotărâre arbitrală desființată în instanță, deși acestea se ridică la numărul sutelor anual. Curtea de Arbitraj și-a început activitatea din 1994 la Târgu-Mureș și este formată din Comisii de arbitraj care sunt o instanță de soluționare, în care diferă procedura arbitrală de procedura de judecată desfășurată de instanțele de stat de drept comun. Un litigiu poate fi soluționat de această curte de arbitraj numai în situația în care în contracte există o clauză compromisorie prin care agenții economici îi investesc pe membrii curții de arbitraj cu această putere de judecată.

În această instanță o singură dată se poate amâna exercitarea dreptului la apărare, angajarea avocatului în vederea pregătirii apărării, evitându-se astfel amânările ca la instanțele de drept comun. Termenele sunt de maxim 5 luni în arbitrajul intern și 9 luni în arbitrajul internațional până la momentul pronunțării unei hotărâri. Hotărârea comisiei de arbitraj este echivalentă cu cea din instanță. Aceasta se execută de bunăvoie, iar dacă partenerul obligat la o executare de plată, pentru o marfă cumpărată nu o face, instanța investește cu formulă executorie hotărârea comisiei, prevăzută în codul de procedură civilă, se predă la un cabinet de executor judecătoresc și se pune în executare silită.

² În perioada de tranziție spre economia de piață, grație numeroaselor sale avantaje, arbitrajul a început să fie apreciat de oamenii de afaceri din Moldova și câștigă puțin locul său în sistemul de soluționare a litigiilor comerciale.

Curtea de Arbitraj Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova a fost creată în 1994, ca o instituție permanentă de arbitraj, neguvernamentală, competentă să soluționeze litigiile patrimoniale decurgând din raporturi internaționale sau interne, dacă părțile din litigiu au încheiat în acest sens o convenție de arbitraj sau dacă voința părților de a supune litigiul lor arbitrajului rezultă din îndeplinirea anumitor acte procedurale, îndeosebi, introducerea de către reclamant a unei cereri de arbitraj și acceptarea părâtului ca cererea să fie soluționată de Curtea de Arbitraj Internațional.

Activitatea acestei Curți se desfășoară conform Legii nr. 129-XIII din 31 mai 1994, asupra arbitrajului și a Regulamentului Curții de Arbitraj Internațional,

Asociații profesionale, Burse etc.¹

Unii specialiști au considerat precară reglementarea arbitrajului ad-hoc pricinuind uneori deficiențe și, mai ales, întârzieri în soluționarea litigiilor comerciale în raport cu Regulamentele proprii ale instituțiilor permanente, aceasta explicând recurgerea curentă a celor interesați la serviciile acestor instituții și în consecință la arbitrajul instituționalizat.

Părțile litigante preferă condiții care pot să le asigure calitatea judecății desfășurate de arbitri specializați, cu experiență profesională, imparțiali și folosind, în dezbateri confidențiale, o procedură simplificată și accesibilă.

Dintre Convențiile internaționale la care România a aderat menționăm:

- Convenția Europeană de Arbitraj Comercial Internațional încheiată la Geneva la 21 aprilie 1961,
- Convenția de la New York din 1958 și
- Convenția de la Washington din 1965.

Prin activitatea desfășurată în cadrul acestui arbitraj instituțional și prin interpretarea creatoare a dispozițiilor de drept civil, comercial și de procedură civilă de către un corp select de arbitri, s-a putut cristaliza o practică arbitrală care a îmbogățit fondul dreptului nostru comercial internațional – material și procedural – contribuind astfel la alinierea sa la progresul înregistrat de instituția arbitrajului privat în evoluția sa.

adoptat prin Hotărârea Colegiului Camerei la 28 decembrie 1994, cu modificările ulterioare. Cât privește sursele internaționale Republica Moldova a ratificat Convenția Europeană asupra arbitrajului comercial internațional de la Geneva din data de 21 aprilie 1961 și și-a exprimat cerința de a ratifica Convenția de la New York din 10 iunie 1958. A se vedea Comunicarea prof. dr. Aurel Băieșu, în lucrările Simpozionului de la Mangalia din 21-22 mai 1998.

¹ Cu privire la statutul legal al arbitrajului și la problematica acestuia, la procedurile și tehnicile arbitrale în Statele Unite ale Americii, la drepturile în conducerea economiei (Managements Reights), la standardele în arbitrajul litigiilor și la locul arbitrajului în întreprinderile industriale, a se vedea Frank Elkouri, Edna Asper Elkouri, *How Arbitration Works*, Third Edition to America's Arbitrators, The Bureau of National Affairs, INC Washington D.C.

După cum se subliniază în prefețele autorilor, aceste lucrări sunt destinate arbitrilor, studenților în arbitraj și, în special, funcționarilor din economie.

În noile condiții create de Revoluția din decembrie 1989, în cadrul statului de drept și pe baza principiilor constituționale și a noilor legi organice, reglementând societățile comerciale, precum și Căminele de Comerț și Industrie, s-au creat bazele pentru o activitate corespunzătoare în soluționarea litigiilor comerciale internaționale, în cadrul unui arbitraj liber, consimțit de părți prin convenția arbitrală.

Deci, o evoluție sinuoasă și cu sacrificii, de la arbitrajul privat la cel obligatoriu și apoi din nou la un arbitraj privat voluntar.

De altfel, pe plan mondial se manifestă în evoluția arbitrajului comercial internațional o preferință în soluționarea litigiilor comerciale internaționale prin arbitri constituiți în tribunale arbitrale în cadrul centrelor permanente de arbitraj.

I.1.2. Despre Curtea de Arbitraj Comercial Internațional București

Noile Reguli de Procedură ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional au intrat în vigoare la data de 25 martie 2010. Există în acest sens anumite dispoziții tranzitorii care prevăd:

- pentru litigiile în curs de soluționare la data intrării în vigoare a prezentelor Reguli de procedură arbitrală se vor soluționa în conformitate cu Regulile de procedură aplicabile la data sesizării Curții;

- litigiile suspendate la data intrării în vigoare a prezentelor Reguli, vor fi supuse, la reluarea judecății, actualelor Reguli;

- litigiile înregistrate la Secretariatul Curții de Arbitraj Comercial Internațional după data adoptării prezentelor Reguli se supun acestor norme de procedură.

În Codexul arbitral sunt publicate:

- Reguli de procedură ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional cu anexele aferente;

- Norme privind taxele și cheltuielile arbitrale;

- Regulamentul privind organizarea și funcționarea Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României;

- Regulamentul Colegiului Curții de Arbitraj Comercial Internațional.

Curtea de Arbitraj București este o instituție permanentă de arbitraj, neguvernamentală, fără personalitate juridică, independentă în exercitarea atribuțiilor ce îi revin, organizată și funcționând în conformitate cu Legea nr. 335/2007 privind Camerele de Comerț din România și prezentul Regulament.

Curtea de Arbitraj are misiunea de a promova arbitrajul comercial și civil, intern și internațional și de a organiza funcționarea tribunalelor arbitrale, precum și modalitățile alternative de soluționare a litigiilor.

Curtea de Arbitraj îndeplinește, printre altele, următoarele atribuții:

- organizează și administrează soluționarea litigiilor comerciale și civile, interne și internaționale prin arbitraj instituționalizat și prin arbitraj ad-hoc, în condițiile prevăzute de prezentul Regulament, a Regulamentului de organizare și funcționare a Colegiului Curții, a Regulilor de procedură arbitrală, a dispozițiilor Codului de procedură civilă, a legilor speciale în domeniu și a convențiilor internaționale la care România este parte;

- elaborează modele de convenții arbitrale pe care le diseminează în mediul de afaceri;

- dezbate problematica generală a arbitrajului comercial și civil, intern și internațional, aspectele de drept, precum și cele ale practicii arbitrale;

- colaborează cu celelalte entități arbitrale de pe lângă Camera de Comerț județeană, în vederea desfășurării unor acțiuni comune de promovare a arbitrajului comercial și civil, intern și internațional.

- organizează modalități alternative de soluționare a litigiilor, în special concilierea prealabilă și medierea.

În conformitate cu Regulamentul CAB, poate fi arbitru orice persoană, cetățean român sau străin, care are capacitate deplină de exercițiu a drepturilor sale, se bucură de o reputație neștirbită și are o înaltă calificare și experiență profesională.

În conformitate cu Regulile de Procedură ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional arbitrajul este instituționalizat sau ad-hoc,

conform dispozițiilor art. 341 din C. pr. civ. român și a dispozițiilor art. 4 lit. i), art. 28 alin. 2 lit. e), și art. 29 alin. 3 din Legea nr. 335/2007 privind Camerele de Comerț din România și în conformitate cu art. 1 pct. 2 lit. b) și art. 4 alin. 1 din Convenția Europeană de arbitraj comercial internațional încheiată la Geneva la 21 aprilie 1961.

Arbitrajul ad-hoc se desfășoară conform dispozițiilor cuprinse în Codul român de procedură civilă, cartea a IV-a „Despre arbitraj” și a dispozițiilor art. 4 alin. 2 și alin. 3 din Convenția europeană de arbitraj Comercial Internațional – Geneva, 21 aprilie 1961. Curtea de Arbitraj organizează și administrează soluționarea unor litigii comerciale și civile, interne și internaționale, pe calea arbitrajului instituționalizat sau ad-hoc, dacă părțile au încheiat, în acest sens, o convenție arbitrală scrisă și solicită acest lucru în mod expres. Tribunalul arbitral ales de părți, compus dintr-un arbitru unic sau din mai mulți arbitri, se supune dispozițiilor prevăzute pentru arbitrajul ad-hoc.

Dosarul litigiului este confidențial. Nicio persoană în afara celor implicate în desfășurarea litigiului respectiv, nu are acces la dosar fără acordul scris al părților. Pe bază de excepție, hotărârile arbitrale pot fi publicate integral numai cu acordul părților. Ele pot fi însă publicate parțial, ori în rezumat, sau comentate sub aspectul problemelor de drept ivite în reviste, lucrări sau culegeri de practică arbitrală, fără a se da numele părților, ori date care ar putea prejudicia interesele lor.

Tribunalul arbitral va aplica dreptul comun în materia procedurii civile, cât și dispozițiile cuprinse în Convenția Europeană de arbitraj comercial internațional încheiată la Geneva, la 21 aprilie 1961, și respectiv dispozițiile Regulamentului de Arbitraj al Comisiei Națiunilor Unite pentru Drept Comercial Internațional – UNCITRAL –, adoptat la 15 decembrie 1976, în măsura în care respectivele dispoziții nu contravin prezentelor Reguli.

CAPITOLUL 1.2

ARBITRAJUL CA ALTERNATIVĂ LA JUSTIȚIA STATALĂ. ARGUMENTE PRO-ARBITRAJ. AVANTAJELE ARBITRAJULUI

1.2.1. Considerații de ordin general

Diversificarea relațiilor sociale și economice, precum și creșterea economică au adăugat noi tipuri de conflicte. Este o explozie a contenciosului, a relațiilor interumane, precum și o insuficiență a reglementărilor legale în domeniu. Astfel soluționarea clasică prin intermediul justiției de genul câștig-pierdere nu mai constituie un răspuns adecvat la nevoile cetățenilor.

De aceea se dorește crearea unei justiții de proximitate în sensul unei apropieri de oameni.

Metodele alternative cel mai des folosite și care se bucură de un mare interes și credibilitate din partea cetățenilor sunt arbitrajul, concilierea, medierea și tranzacția.

Sunt autori care estimează că arbitrajul ar fi apărut în Grecia clasică¹.

Aristotel distinge între justiția statală și arbitraj: „Arbitrajul vizează echitatea, iar justiția statală legea; arbitrajul a fost inventat pentru ca echitatea să fie aplicată”².

Cicero a promovat ideea conform căreia: „arbitrajul este mijlocul prin care nu poți câștiga complet un proces bun, dar nici pierde complet un proces slab.”

¹ Originile arbitrajului comercial pot fi găsite în antichitate, mai ales atunci când disputele de natură comercială erau soluționate de părți prin persoane de autoritate desemnate de părți, cu reputație neștirbită.

² *Retorica*, vol. I, p. 420.

De asemenea, arbitrajul nu este numai o instituție greco-romană. Coranul face o distincție între hakam (arbitrul) și qadi (judecător), în timp ce Biblia face aceeași mențiune¹.

În Franța, în Evul Mediu, arbitrajul este frecvent menționat în foaiere².

La ora actuală, arbitrajul este o instituție care se regăsește în toate statele europene (în cele din Est, dar și în cele din Vest), în cele americane (de la Nord la Sud), și în aproape toate statele africane și asiatiche, chiar dacă uneori legislațiile interne nu le sunt foarte favorabile.

În România cadrul de organizare al arbitrajului comercial a fost reglementat de Codul de procedură civilă adoptat în 1865, care în Cartea a IV-a reglementează sistematizat arbitrajul.

În dreptul comerțului internațional este suficient să menționăm lista mare de state care au semnat Convențiile internaționale, cum este cea de la New York din 10 iunie 1958 sau cea de la Washington din 18 martie 1965 pentru a ne convinge de percepția pe care legislațiile din întreaga lume o au asupra arbitrajului.

Această permanență a arbitrajului în timp și în spațiu a determinat numeroși autori să afirme că arbitrajul a reprezentat forma primitivă a justiției, anterioară justiției publice³.

De asemenea etimologia și istoria fac ca arbitrul sau arbitrajul, cuvinte provenind din aceeași familie, să aibă sensul și conotațiile legate de imparțialitate, măsură, siguranță, voință, decizie, evaluare.

Ca o concluzie se poate afirma faptul că, dezvoltarea pe care arbitrajul a cunoscut-o, în ultimele decenii, rapiditatea cu care acesta s-a extins, din domeniul dreptului comercial internațional, unde este aplicat cu predilecție, și spre alte domenii, îl prezintă ca fiind o alternativă viabilă la justiția statală.

Având în vedere faptul că justiția statală este o instituție cu un grad ridicat de imobilism, arbitrajul, prin beneficiile care îi sunt

¹ Charles Jarrosson, *La notion d'arbitrage*, p. 2.

² V. Y. Jeanclous, *L'arbitrage en Bourgogne et en Champagne du XII au XV siècle*, Dijon, 1977.

³ A se vedea Glasson, Tissier, Morel, *Rolul arbitrajului în evoluția internațională*.

aduse de câteva dintre punctele sale forte, reprezintă opțiunea favorită a mediilor de afaceri internaționale.

Printre acestea, ca foarte importante, ar putea fi menționate:

- libertatea părților de a-și alege arbitrul (judecătorul), fapt ce nu se poate produce în cadrul justiției statale;

- părțile au în vedere caracterul privat, nepublic, asigurat de această formă de justiție;

- arbitrajul reprezintă de asemenea un mod rapid de soluționare a unei dispute între părți, spre deosebire de procedura greoaie a justiției statale¹.

Probabil însă că cel mai important motiv pentru care comunitatea de afaceri internațională a optat și continuă să opteze pentru arbitraj este faptul că procesul de justiție se desfășoară de la bun început, încă de la semnarea contractului, potrivit voinței părților. În arbitraj, părțile sunt cele care decid legea sau sistemul de drept care va governa atât contractul ce exprimă voința acestora, cât și modul de soluționare a eventualelor litigii.

Astfel, o definiție ce ar putea fi dată instituției **arbitrajului** ar fi că acesta reprezintă o procedură de soluționare a unui litigiu prin intermediul unei justiții private, în cadrul căreia fiecare dintre părți are dreptul de a-și numi proprii judecători (arbitrii). Scopul numirii acestor arbitri este cel al pronunțării unei sentințe, sentință care, după ce este pronunțată, are un caracter executoriu asupra părților. Procedurile arbitrale se desfășoară potrivit regulilor prevăzute într-un regulament ales prin voința părților².

Prin clauza arbitrală părțile³ au posibilitatea de a alege unul sau mai mulți arbitri, în scopul pronunțării sentinței finale.

¹ Părțile își pot stabili singure o procedură suplă, eficientă, care să le satisfacă necesitățile, putând în același timp reduce și costurile implicate de o acțiune în instanță.

² De regulă, acest regulament de arbitraj este inserat și indicat în clauza de arbitraj.

³ Opțiunea pentru instanța judecătorească sau pentru arbitraj aparține exclusiv părților. Ele sunt libere să încheie sau să nu încheie o convenție arbitrală, iar dacă au încheiat-o sunt libere să o desființeze. Dacă reclamantul a introdus acțiunea la instanța judecătorească, iar pârâțul nu a ridicat excepția necompetenței acelei instanțe, cel mai târziu mai înainte de a se intra în fond, înseamnă că ele, prin consens, au înțeles să desființeze convenția arbitrală (*mutuus dissensus*).

Arbitrajul după cum s-a spus¹ nu este un succedaneu al justiției statale, după cum nici el nu urmărește să știrbească domeniul acesteia, între jurisdicția arbitrală și cea statală nu sunt raporturi de concurență, ci de complinire, de întregire a paletei căilor de soluționare a litigiilor.

Totuși, față de jurisdicția statală, arbitrajul prezintă câteva incontestabile avantaje:

- Părțile pot conveni să soluționeze pe calea arbitrajului litigiile patrimoniale dintre ele, ceea ce evocă ideea de parteneriat², de natură să permită menținerea și continuarea relațiilor de afaceri, în general a relațiilor interumane între persoanele implicate;

- Realizându-se de regulă, prin arbitrii desemnați de părți, aceasta sporește încrederea părților și garanția competenței celor ce vor judeca³;

- Răspunderea pentru daune, instituită pe seama arbitrilor, este de natură să accentueze exigența și chibzuința acestora⁴;

- Arbitrajul conferă confidențialitate, fapt deloc neglijabil mai ales în raporturile comerciale⁵. Nici hotărârea Tribunalului Arbitral nu se pronunță în ședință publică, ci ea este adusă la cunoștința părților;

- Arbitrajul are șansa eliberării de unele dintre „canoanele procedurale” inutile, obstrucționiste sau exagerate. Astfel, sub rezerva respectării ordinii publice sau a bunelor moravuri, precum și a dispozițiilor imperative ale legii, părțile pot stabili prin convenția arbitrală sau prin act scris încheiat ulterior „normele de procedură pe care tribunalul trebuie să le urmeze în judecarea litigiului”⁶;

- Deși arbitrajul însuși poate fi considerat ca o formă amiabilă de rezolvare a litigiului, părțile pot de asemenea să convină „procedura unei eventuale concilierii prealabile”⁷.

¹ I. Băcanu, *op. cit.*, p. 24.

² Art. 340 C. pr. civ.

³ Arbitrajul se înfățișează astfel și ca o relație de încredere între părți și arbitri.

⁴ Art. 353 C. pr. civ. român.

⁵ Arbitrii sunt răspunzători pentru daune și în situația în care ei nu respectă caracterul confidențial al arbitrajului, publicând sau divulgând informații de care iau cunoștință în calitate de arbitri, fără a avea autorizarea părților.

⁶ Art. 341 alin. 2 C. pr. civ. român.

⁷ Art. 341 alin. 2 C. pr. civ. român.